HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a zecea)

8 mai 2025*

„Trimitere preliminară – Cetățenia Uniunii – Articolul 20 TFUE – Dreptul de liberă circulație și de liberă ședere pe teritoriul statelor membre – Dreptul de ședere derivat al unui resortisant al unei țări terțe care asigură întreținerea unui copil minor care are statutul de cetățean al Uniunii – Relație de dependență – Natura dreptului de ședere derivat – Momentul nașterii sale – Obligația de a obține *a posteriori* o viză într-o țară terță”

În cauza C-130/24,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Verwaltungsgericht Düsseldorf (Tribunalul Administrativ din Düsseldorf, Germania), prin decizia din 16 ianuarie 2024, primită de Curte la 16 februarie 2024, în procedura

YC

împotriva

Stadt Wuppertal,

CURTEA (Camera a zecea),

compusă din domnul D. Gratsias, președinte de cameră, și domnii E. Regan (raportor) și J. Passer, judecători,

avocat general: domnul R. Norkus,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru guvernul german, de J. Möller și R. Kanitz, în calitate de agenți;

– pentru guvernul danez, de D. Elkan, M. Jespersen și C. Maertens, în calitate de agenți;

– pentru guvernul elen, de T. Papadopoulou, în calitate de agent;

– pentru guvernul neerlandez, de M. K. Bulterman și A. Hanje, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: germana.

– pentru Comisia Europeană, de E. Montaguti și J. Vondung, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 20 TFUE.

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între YC, resortisantă a unei țări terțe, pe de o parte, și Stadt Wuppertal (orașul Wuppertal, Germania), pe de altă parte, în legătură cu eliberarea unui permis de ședere în scopul reîntregirii familiei.

Cadrul juridic

3 Articolul 5 din Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet – Aufenthaltsgesetz (Legea privind șederea, activitatea profesională și integrarea străinilor pe teritoriul federal) din 30 iulie 2004 (BGBl. 2004 I, p. 1950), în versiunea aplicabilă faptelor din litigiul principal (denumită în continuare „AufenthG”), intitulat „Condiții generale de eliberare”, prevede:

„(1) De regulă, pentru eliberarea unui permis de ședere trebuie:

[…]

2. să nu existe interesul de a expulza;

[…]

(2) De asemenea, pentru eliberarea unui permis de ședere, a unei cărți albastre europene, a unui permis pentru persoana transferată în cadrul aceleiași companii, a unei cărți de rezidență permanentă sau a unui permis de ședere pentru rezidenți pe termen lung trebuie ca străinul:

1. să fi intrat în țară cu viza necesară și

2. să fi furnizat deja în cererea de viză informațiile necesare pentru eliberarea [unui permis de ședere].

Este posibil să se deroge de la condițiile enunțate în prima teză dacă sunt întrunite cerințele privind eliberarea [unui permis de ședere] sau dacă, având în vedere împrejurările specifice ale speței, este nerezonabil să se impună parcurgerea *a posteriori* a procedurii pentru acordarea vizei. […]”

4 Articolul 28 din AufenthG, intitulat „Reîntregirea familiei cu resortisanți germani”, prevede la alineatul (1):

„Permisul de ședere se eliberează străinului care este:

[…]

3. părintele unui resortisant german minor necăsătorit în vederea exercitării autorității părintești asupra persoanei copilului,

în cazul în care resortisantul german are reședința obișnuită pe teritoriul federal. Prin derogare de la articolul 5 alineatul (1) punctul 1, permisul se eliberează în cazurile prevăzute în prima teză punctele 2 și 3. Prin derogare de la articolul 5 alineatul (1) punctul 1, permisul se eliberează de regulă în cazurile prevăzute în prima teză punctul 1.”

5 Articolul 95 din AufenthG, intitulat „Dispoziții penale”, prevede la alineatul (1):

„Se pedepsește cu închisoarea de până la un an sau cu amendă persoana

[…]

2. care locuiește pe teritoriul federal fără permisul de ședere necesar potrivit articolului 4 alineatul (1) prima teză, dacă:

a) este obligată să părăsească teritoriul național în temeiul unui titlu executoriu;

b) nu i s-a acordat un termen pentru plecare sau acest termen a expirat și

c) măsura expulzării sale nu a fost suspendată,

[…]”

Litigiul principal și întrebările preliminare

6 La 25 septembrie 2019, misiunea diplomatică a Republicii Polone într-o țară terță i-a eliberat reclamantei din litigiul principal o viză de lungă ședere, pentru studii, valabilă până la 23 septembrie 2020.

7 La 28 septembrie 2019, reclamanta din litigiul principal a intrat cu această viză în spațiul Schengen și a început să studieze în Polonia.

8 După ce a intrat în Germania din Polonia, reclamanta din litigiul principal și-a declarat, la 1 august 2020, domiciliul în circumscripția orașului Wuppertal.

9 La 6 noiembrie 2020, orașul Wuppertal a invitat-o pe reclamanta din litigiul principal să părăsească teritoriul național fără întârziere. Persoana interesată nu a dat curs acestei invitații și, de altfel, nu a mai putut fi contactată la adresa indicată în declarația sa de domiciliu.

10 La 24 septembrie 2021, reclamanta din litigiul principal a dat naștere unui copil, care are cetățenie germană derivată de la tatăl său.

11 Reclamanta din litigiul principal locuiește cu acest copil în privința căruia exercită singură autoritatea părintească. Deși plătește o pensie alimentară, tatăl are puține contacte cu copilul, vizitându-l doar la sfârșit de săptămână și nefiind în măsură, din motive profesionale, să se ocupe de acesta timp de mai multe săptămâni.

12 La 12 aprilie 2022, reclamanta din litigiul principal a solicitat orașului Wuppertal eliberarea unui permis de ședere în scopul exercitării autorității părintești.

13 Întrucât orașul Wuppertal a omis să se pronunțe cu privire la această cerere, reclamanta din litigiul principal a sesizat, la 13 decembrie 2022, Verwaltungsgericht Düsseldorf (Tribunalul Administrativ din Düsseldorf, Germania), care este instanța de trimitere, cu o acțiune pentru a obține o decizie cu privire la cererea menționată.

14 Potrivit orașului Wuppertal, eliberarea unui permis de ședere reclamantei din litigiul principal este exclusă întrucât aceasta, care a intrat clandestin între lunile decembrie 2020 și iunie 2021, ar fi săvârșit infracțiunea prevăzute la articolul 95 alineatul (1) punctul 2 din AufenthG. De aici rezultă un interes de a o expulza de pe teritoriul național în conformitate cu articolul 5 alineatul (1) punctul 2 din AufenthG, care se opune eliberării unui permis de ședere și de la care nu se poate deroga.

15 Orașul Wuppertal a susținut de asemenea că eliberarea unui permis de ședere presupune intrarea pe teritoriu cu viza necesară, condiție care ar lipsi în speță. În plus, s-ar putea impune în mod rezonabil reclamantei din litigiul principal să părăsească teritoriul german pentru a iniția *a posteriori*, în țara sa de origine, o procedură de eliberare a unei vize, întrucât o atare cerință nu ar amenința interesul superior al copilului, ținând seama de durata scurtă – mai mică de o lună – a procedurii. În sfârșit, nici condițiile pentru acordarea unui drept de ședere derivat în temeiul articolului 20 TFUE nu ar fi îndeplinite. Astfel, în cazul plecării comune pentru inițierea procedurii de acordare a vizei, copilul, care nu are obligația de a merge la școală, nu ar trebui să părăsească teritoriul Uniunii Europene decât pentru o scurtă perioadă, așa încât substanța dreptului recunoscut la această dispoziție nu ar fi afectată. Pe de altă parte, întreruperea contactelor dintre copil și tatăl său pentru o perioadă mai mică de o lună ar fi acceptabilă.

16 Printr-o hotărâre parțială din 23 noiembrie 2023, instanța de trimitere a obligat orașul Wuppertal să elibereze reclamantei din litigiul principal, în temeiul articolului 28 alineatul (1) punctul 3 din AufenthG, un permis de ședere în scopul reîntregirii familiei, valabil de la data acestei hotărâri.

17 În ceea ce privește perioada anterioară acestei date (denumită în continuare „perioada în cauză”), această instanță apreciază că s-a stabilit că dreptul național se opune eliberării unui permis de ședere reclamantei din litigiul principal întrucât exista, în această perioadă, un interes de a o expulza din cauza șederii sale ilegale pe teritoriul german. Acordarea unui permis de ședere pentru motive umanitare ar fi de asemenea exclusă.

18 Prin urmare, instanța menționată apreciază că este esențial, în speță, să se stabilească dacă un drept de ședere derivat în temeiul articolului 20 TFUE s-a născut în perioada în cauză și, în cazul unui răspuns afirmativ, dacă acest drept s-a născut în mod automat în temeiul dreptului Uniunii și de la ce moment a luat naștere dreptul menționat.

19 În primul rând, în ceea ce privește existența unui drept de ședere în temeiul articolului 20 TFUE, instanța de trimitere arată că, potrivit unei părți a jurisprudenței naționale, condițiile necesare pentru acordarea unui astfel de drept de ședere nu sunt îndeplinite decât atunci când o procedură de acordare a vizei nu poate fi desfășurată în mod rezonabil *a posteriori* într-un termen scurt care poate fi delimitat în mod fiabil. Această jurisprudență s-ar întemeia pe o interpretare *a contrario* a Hotărârii din 8 mai 2018, K.A. ș.a. (Reîntregire familială în Belgia) (C-82/16, EU:C:2018:308, punctul 58), în care Curtea ar fi statuat că constrângerea resortisantului unei țări terțe să părăsească „pentru o durată nedeterminată” teritoriul Uniunii este contrară obiectivului urmărit de articolul 20 TFUE.

20 Această instanță are însă îndoieli cu privire la o astfel de interpretare. În special, ea arată că, în Hotărârea din 5 mai 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Ședere a unui membru al familiei – Resurse insuficiente) (C-451/19 și C-532/19, EU:C:2022:354, punctul 48), Curtea a părut să sugereze că, pentru ca un drept de ședere derivat să poată fi invocat în temeiul articolului 20 TFUE, este suficient să se constate că niciun drept de ședere, în temeiul dreptului național sau al dreptului derivat al Uniunii, nu poate fi acordat resortisantului unei țări terțe, membru de familie al unui cetățean al Uniunii odată ce s-a constatat că între acest resortisant și acest cetățean al Uniunii există o relație de dependență care ar conduce la obligarea cetățeanului Uniunii amintit să părăsească teritoriul Uniunii în caz de returnare în afara teritoriului menționat a membrului familiei sale resortisant al unei țări terțe. Pe de altă parte, din Hotărârea din 22 iunie 2023, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Mamă thailandeză a unui copil minor neerlandez) (C-459/20, EU:C:2023:499, punctul 30), și din Hotărârea din 27 aprilie 2023, M.D. (Interdicție de intrare în Ungaria) (C-528/21, EU:C:2023:341, punctul 59), ar reieși că dreptul personal elementar conferit de articolul 20 TFUE, legat de statutul de cetățean al Uniunii, de liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre, sub rezerva limitărilor și a restricțiilor stabilite de Tratatul FUE și a măsurilor adoptate în vederea aplicării lor, nu are nicio valoare fără un drept de intrare pe teritoriul Uniunii.

21 În al doilea rând, instanța menționată ridică problema dacă dreptul de ședere derivat conform articolului 20 TFUE trebuie „acordat” în temeiul competenței statelor membre sau dacă acest drept s-a născut deja în temeiul dreptului Uniunii. Potrivit jurisprudenței naționale majoritare, dreptul de ședere care decurge din articolul 20 TFUE ar lua naștere în mod direct în temeiul dreptului Uniunii, autoritățile naționale competente fiind obligate numai să emită un act declarativ.

22 Instanța de trimitere are însă îndoieli în această privință. Ea tinde să considere că dreptul care decurge din articolul 20 TFUE nu ia naștere în mod direct în temeiul dreptului Uniunii, ci trebuie mai întâi să fie conferit sau acordat de autoritățile naționale competente prin intermediul unui act constitutiv al acestui drept. Ea constată în această privință că, în jurisprudența sa, Curtea efectuează anumite distincții în ceea ce privește modul în care iau naștere drepturile de ședere care intră sub incidența dreptului Uniunii.

23 Astfel, în ceea ce privește drepturile de ședere care decurg din articolul 12 din Regulamentul (CEE) nr. 1612/68 al Consiliului din 15 octombrie 1968 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Comunității (JO 1968, L 257, p. 2, Ediție specială, 05/vol. 1, p. 11), Curtea ar fi statuat, în Hotărârea din 17 septembrie 2002, Baumbast și R (C-413/99, EU:C:2002:493, punctul 75), că această dispoziție permite părintelui care are custodia copiilor, indiferent de cetățenia sa, să locuiască împreună cu aceștia. Situația ar fi aceeași în Hotărârea din 19 octombrie 2004, Zhu și Chen (C-200/02, EU:C:2004:639, punctul 47), care privea articolul 18 CE, ce corespunde articolului 21 TFUE, și Directiva 90/364/CEE a Consiliului din 28 iunie 1990 privind dreptul de

ședere (JO 1990, L 180, p. 26), în care Curtea ar fi statuat că dreptul Uniunii permite părintelui, resortisant al unei țări terțe, care are custodia unui copil, cetățean al Uniunii, să locuiască împreună cu acesta în statul membru gazdă. În schimb, în Hotărârea din 8 martie 2011, Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124), Curtea ar fi stabilit un criteriu negativ, potrivit căruia articolul 20 TFUE se opune ca statele membre să refuze șederea și un permis de muncă. Ar rezulta de aici că dreptul Uniunii nu autorizează în mod direct șederea, întrucât statele membre ar putea avea dreptul de a refuza șederea.

24 În al treilea rând, dacă dreptul Uniunii dă naștere dreptului de ședere, această instanță se întreabă care este momentul de la care se naște dreptul respectiv. În acest context, s-ar ridica problema dacă nașterea dreptului de ședere în temeiul articolului 20 TFUE presupune o cerere prealabilă, astfel cum ar fi sugerat Curtea în Hotărârea din 8 mai 2018, K.A. ș.a. (Reîntregire familială în Belgia) (C-82/16, EU:C:2018:308, punctul 57). Ar fi de asemenea posibil ca dreptul de ședere al reclamantei din litigiul principal să se fi născut odată cu nașterea copilului sau atunci când s-a stabilit că nu putea fi acordat un drept de ședere în temeiul dreptului național sau al dreptului derivat al Uniunii. Aceste întrebări s-ar pune chiar dacă dreptul de ședere în temeiul articolului 20 TFUE ar lua naștere în temeiul unei decizii adoptate de autoritățile naționale competente.

25 În aceste condiții, Verwaltungsgericht Düsseldorf (Tribunalul Administrativ din Düsseldorf) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Dreptul de ședere prevăzut la articolul 20 TFUE este condiționat de posibilitatea rezonabilă de a parcurge *a posteriori* într-o perioadă scurtă de timp, care poate fi delimitată în mod fiabil, o procedură de acordare a vizei necesară în temeiul legii pentru eliberarea unui permis de ședere național?

2) Dreptul de ședere care decurge din articolul 20 TFUE se naște în temeiul dreptului Uniunii și nu trebuie decât să fie atestat de autoritățile naționale sau un astfel de drept trebuie acordat de autoritățile naționale printr-un act constitutiv de drepturi?

3) În cazul în care dreptul de ședere se naște automat în temeiul dreptului Uniunii: care este momentul nașterii dreptului respectiv?

4) În cazul în care dreptul de ședere trebuie acordat de autoritățile naționale: care este momentul în care acesta trebuie acordat retroactiv?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la a doua întrebare

26 Prin intermediul celei de a doua întrebări, care trebuie analizată în primul rând, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă articolul 20 TFUE trebuie interpretat în sensul că dreptul de ședere derivat de care beneficiază, în temeiul acestei dispoziții, un resortisant al unei țări terțe, membru de familie al unui cetățean al Uniunii, decurge direct din dreptul Uniunii, astfel încât permisul de ședere eliberat în acest temei de autoritățile naționale competente nu are natura unui act constitutiv de drepturi.

27 Trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, există situații foarte speciale în care, în pofida faptului că dreptul secundar referitor la dreptul de ședere al resortisanților țărilor terțe nu este aplicabil și că cetățeanul Uniunii nu și-a exercitat libertatea de circulație, un drept de ședere trebuie totuși acordat unui resortisant al unei țări terțe membru al familiei acestui cetățean, în caz contrar existând riscul de a nu se respecta efectul util al cetățeniei Uniunii în situația în care, drept consecință a refuzului unui asemenea drept, cetățeanul menționat ar fi obligat în fapt să părăsească teritoriul Uniunii considerat în ansamblu, împiedicându-l astfel să beneficieze în mod efectiv de substanța drepturilor pe care le conferă acest statut de cetățean al Uniunii [Hotărârea din 5 mai 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Ședere a unui membru al familiei – Resurse insuficiente), C-451/19 și C-532/19, EU:C:2022:354, punctul 45, precum și jurisprudența citată].

28 Refuzul de a acorda un drept de ședere unui resortisant al unei țări terțe nu este însă susceptibil să repună în discuție efectul util al cetățeniei Uniunii decât dacă între acest resortisant al unei țări terțe și cetățeanul Uniunii membru al familiei sale există o asemenea relație de dependență încât ar conduce la obligarea acestuia din urmă să îl însoțească pe resortisantul unei țări terțe în cauză și să părăsească teritoriul Uniunii considerat în ansamblu [Hotărârea din 5 mai 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Ședere a unui membru al familiei – Resurse insuficiente), C-451/19 și C-532/19, EU:C:2022:354, punctul 46, precum și jurisprudența citată].

29 Rezultă că un resortisant al unei țări terțe nu poate pretinde acordarea unui drept de ședere derivat în temeiul articolului 20 TFUE decât dacă, în lipsa acordării unui asemenea drept de ședere, atât acesta din urmă, cât și cetățeanul Uniunii membru al familiei sale ar fi obligați să părăsească teritoriul Uniunii. Prin urmare, acordarea unui astfel drept de ședere derivat poate fi avută în vedere numai atunci când resortisantul unei țări terțe membru al familiei unui cetățean al Uniunii nu îndeplinește condițiile impuse pentru a obține, în temeiul altor dispoziții și în special în temeiul reglementării naționale aplicabile reîntregirii familiei, un drept de ședere în statul membru al cărui resortisant este cetățeanul respectiv [Hotărârea din 5 mai 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Ședere a unui membru al familiei – Resurse insuficiente), C-451/19 și C-532/19, EU:C:2022:354, punctul 47, precum și jurisprudența citată].

30 Totuși, odată ce s-a constatat că niciun drept de ședere în temeiul dreptului național sau al dreptului derivat al Uniunii nu poate fi acordat resortisantului unei țări terțe membru al familiei unui cetățean al Uniunii, faptul că există între acest resortisant și acest cetățean al Uniunii o asemenea relație de dependență încât ar conduce la obligarea cetățeanului respectiv al Uniunii să părăsească teritoriul Uniunii considerat în ansamblu, în caz de returnare în afara teritoriului menționat a membrului familiei sale resortisant al unei țări terțe, are drept consecință că articolul 20 TFUE obligă în principiu statul membru vizat să recunoască un drept de ședere derivat acestuia din urmă [Hotărârea din 5 mai 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Ședere a unui membru al familiei – Resurse insuficiente), C-451/19 și C-532/19, EU:C:2022:354, punctul 48, precum și jurisprudența citată].

31 Rezultă de aici că dreptul de ședere derivat recunoscut, în situațiile foarte speciale descrise la punctele 27-30 din prezenta hotărâre, unui resortisant al unei țări terțe, membru de familie al unui cetățean al Uniunii, decurge în mod direct din articolul 20 TFUE [a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 mai 2018, K.A. ș.a. (Reîntregire familială în Belgia), C-82/16, EU:C:2018:308, punctul 89].

32 Reiese că dreptul de ședere derivat de care beneficiază, în temeiul articolului 20 TFUE, un resortisant al unei țări terțe, membru de familie al unui cetățean al Uniunii, este dobândit în mod direct în temeiul dreptului Uniunii, independent de eliberarea de către autoritățile naționale competente a unui permis de ședere, la fel ca dreptul de ședere al cetățenilor Uniunii recunoscut în temeiul uneia dintre libertățile de circulație prevăzute de Tratatul FUE sau ca dreptul de ședere derivat al resortisanților unei țări terțe, membri de familie ai cetățenilor Uniunii, întemeiat pe exercitarea de către aceștia din urmă a uneia dintre aceste libertăți, precum cea prevăzută la articolul 21 alineatul (1) TFUE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 octombrie 2004, Zhu și Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, punctul 46, precum și Hotărârea din 5 iunie 2018, Coman ș.a., C-673/16, EU:C:2018:385, punctele 23 și 24).

33 Prin urmare, atunci când un stat membru eliberează permise de ședere persoanelor care beneficiază de un drept de ședere pe teritoriul acestui stat membru în temeiul articolului 20 TFUE, un astfel de permis nu trebuie considerat un act constitutiv de drepturi, ci un act menit să constate, din partea statului membru menționat, situația individuală a unui resortisant al unei țări terțe din perspectiva dreptului Uniunii.

34 Contrar celor susținute de guvernul danez, este lipsit de relevanță în această privință faptul că dreptul de ședere derivat în temeiul articolului 20 TFUE este subordonat îndeplinirii unui anumit număr de condiții care reies din jurisprudența amintită la punctele 27-30 din prezenta hotărâre, în special cea potrivit căreia un drept de ședere nu poate fi obținut pe un alt temei. Astfel, atunci când condițiile impuse pentru recunoașterea unui asemenea drept de ședere sunt îndeplinite, acesta din urmă este dobândit independent de eventuala constatare a dreptului respectiv printr-o decizie adoptată de autoritățile naționale competente, în timp ce, invers, atunci când condițiile pentru recunoașterea acestui drept de ședere nu sunt îndeplinite, el nu este dobândit, fără a fi necesar, în același mod, ca refuzul să fie constatat într-o atare decizie.

35 În consecință, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că articolul 20 TFUE trebuie interpretat în sensul că dreptul de ședere derivat de care beneficiază, în temeiul acestei dispoziții, un resortisant al unei țări terțe, membru de familie al unui cetățean al Uniunii, decurge direct din dreptul Uniunii, astfel încât permisul de ședere eliberat în acest temei de autoritățile naționale competente nu are natura unui act constitutiv de drepturi.

Cu privire la a treia întrebare

36 Prin intermediul celei de a treia întrebări, care trebuie analizată în al doilea rând, instanța de trimitere urmărește să afle dacă articolul 20 TFUE trebuie interpretat în sensul că dreptul de ședere derivat de care beneficiază, în temeiul acestei dispoziții, un resortisant al unei țări terțe, membru de familie al unui cetățean al Uniunii, ia naștere la momentul introducerii cererii având ca obiect recunoașterea unui astfel de drept de ședere.

37 În această privință, este suficient să se constate că din jurisprudența amintită la punctele 27-30 din prezenta hotărâre rezultă că beneficiul acestui drept de ședere trebuie recunoscut resortisantului unei țări terțe, membru de familie al unui cetățean al Uniunii, încă de la nașterea relației de dependență dintre acesta și respectivul cetățean al Uniunii [Hotărârea din 8 mai 2018, K.A. ș.a. (Reîntregire familială în Belgia), C-82/16, EU:C:2018:308, punctul 89].

38 Într-o cauză precum cea din litigiul principal, momentul naşterii relaţiei de dependenţă în cauză poate corespunde celui al naşterii copilului menţionat. Revine însă, în orice caz, numai instanţelor sau autorităţilor naţionale competente sarcina de a aprecia, în funcţie de împrejurările specifice ale fiecărei spete, momentul exact de la care se poate considera că respectiva relaţie de dependenţă există între acest resortisant şi acest cetăţean al Uniunii.

39 În consecinţă, trebuie să se răspundă la a treia întrebare că articolul 20 TFUE trebuie interpretat în sensul că dreptul de şedere derivat de care beneficiază, în temeiul acestei dispoziţii, un resortisant al unei ţări terţe, membru de familie al unui cetăţean al Uniunii, ia naştere nu la momentul introducerii cererii având ca obiect recunoaşterea unui astfel de drept de şedere, ci de la momentul în care ia naştere relaţia de dependenţă dintre acest resortisant şi acest cetăţean al Uniunii.

Cu privire la prima întrebare

40 Prin intermediul primei întrebări, care trebuie analizată în al treilea rând, instanţa de trimitere solicită să se stabilească dacă articolul 20 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naţionale care subordonează recunoaşterea dreptului de şedere derivat de care beneficiază, în temeiul acestei dispoziţii, un resortisant al unei ţări terţe, membru de familie al unui cetăţean al Uniunii, condiţiei potrivit căreia resortisantului respectiv trebuie să i se elibereze *a posteriori* o viză în această ţară terţă.

Cu privire la admisibilitate

41 Comisia ridică problema pertinenţei acestei întrebări pentru soluţionarea cauzei principale întrucât cerinţa privind viza menţionată în aceasta face parte din procedura de acordare a unui drept de şedere în temeiul dreptului naţional, în condiţiile în care un astfel de drept de şedere nu a fost acordat reclamantei din litigiul principal pentru perioada în cauză. Prin urmare, nu ar fi clar modul în care această cerinţă privind viza ar trebui să aibă o incidenţă asupra acordării, în ceea ce priveşte perioada respectivă, a unui drept de şedere în temeiul dreptului Uniunii.

42 În această privinţă, reiese din jurisprudenţa constantă a Curţii că întrebările referitoare la interpretarea dreptului Uniunii adresate de instanţa naţională în cadrul normativ şi factual pe care îl defineşte sub propria răspundere şi a cărui exactitate Curtea nu are competenţa să o verifice beneficiază de o prezumţie de pertinenţă. Refuzul Curţii de a se pronunţa asupra unei cereri de decizie preliminară formulate de o instanţă naţională este posibil numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt şi de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care îi sunt adresate [Hotărârea din 27 aprilie 2023, M.D. (Interdicţie de intrare în Ungaria), C-528/21, EU:C:2023:341, punctul 49 şi jurisprudenţa citată].

43 În speţă, deşi este adevărat că condiţia referitoare la eliberarea *a posteriori* a unei vize, menţionată de instanţa de trimitere, face parte din procedura de acordare a unui drept de şedere în temeiul dreptului naţional, din decizia de trimitere reiese totuşi că această instanţă apreciază că respectiva condiţie este impusă şi în scopul recunoaşterii unui drept de şedere derivat în temeiul articolului 20 TFUE.

44 În aceste condiții, nu se poate considera că interpretarea solicitată a articolului 20 TFUE prin intermediul primei întrebări este lipsită de orice legătură cu obiectul litigiului principal sau că problema ridicată de respectiva întrebare este de natură ipotetică.

45 În consecință, această întrebare este admisibilă.

Cu privire la fond

46 Trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței Curții, revine statelor membre sarcina de a stabili modalitățile de punere în aplicare a dreptului de ședere derivat care trebuie recunoscut, în situațiile foarte speciale vizate la punctele 27-30 din prezenta hotărâre, resortisantului unei țări terțe în temeiul articolului 20 TFUE, în măsura în care aceste modalități procedurale nu compromit efectul util al acestei dispoziții, conducând la faptul că acest resortisant trebuie să părăsească teritoriul Uniunii, considerat în ansamblu, și că, din cauza existenței unei relații de dependență între resortisantul menționat și cetățeanul Uniunii, acesta din urmă este, în fapt, constrâns să îl însoțească și, prin urmare, să părăsească și el teritoriul Uniunii [a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 februarie 2020, Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real (Soțul unui cetățean al Uniunii), C-836/18, EU:C:2020:119, punctele 50 și 51 și jurisprudența citată].

47 Pe de altă parte, potrivit jurisprudenței, deși dreptul de ședere derivat care decurge din articolul 20 TFUE nu este absolut și deși statele membre pot refuza să îl acorde în anumite împrejurări specifice, nu este mai puțin adevărat că această dispoziție nu permite statelor membre să instituie excepții de la dreptul de ședere derivat respectiv care să constituie o atingere adusă beneficiului efectiv al substanței drepturilor care decurg din statutul de cetățean al Uniunii ce ar fi disproporționată în raport cu obiectivul urmărit de asemenea excepții [a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 februarie 2020, Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real (Soțul unui cetățean al Uniunii), C-836/18, EU:C:2020:119, punctele 47 și 48, precum și Hotărârea din 5 mai 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Ședere a unui membru al familiei – Resurse insuficiente), C-451/19 și C-532/19, EU:C:2022:354, punctul 49].

48 Aceasta este situația unei reglementări naționale care subordonează recunoașterea dreptului de ședere derivat de care beneficiază, în temeiul articolului 20 TFUE, un resortisant al unei țări terțe membru al familiei unui cetățean al Uniunii condiției ca acestui resortisant să i se elibereze *a posteriori* o viză în respectiva țară terță.

49 În această privință, este adevărat că Curtea a statuat deja că obligația impusă de o practică națională resortisantului unei țări terțe de a părăsi teritoriul Uniunii anterior oricărei examinări a eventualei existențe a unei relații de dependență între acest resortisant și membrul familiei sale, cetățean al Uniunii, pentru a solicita retragerea sau suspendarea unei interdicții de intrare pe teritoriu care îl viza era de natură să compromită efectul util al articolului 20 TFUE în cazul în care respectarea acestei obligații ar determină, din cauza existenței unei relații de dependență între resortisantul menționat al unei țări terțe și acest cetățean al Uniunii, ca acesta din urmă să fie, în fapt, constrâns să îl însoțească și, prin urmare, să părăsească și el teritoriul Uniunii pentru o durată care este nedeterminată [a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 mai 2018, K.A. ș.a. (Reîntregire familială în Belgia), C-82/16, EU:C:2018:308, punctele 55 și 56].

50 Totuși, contrar celor susținute de guvernul german, nu se poate deduce de aici că obligația unui resortisant al unei țări terțe, membru al familiei unui cetățean al Uniunii, de a părăsi teritoriul unui stat membru pentru a îndeplini condiția de a i se elibera *a posteriori* o viză într-o țară terță nu aduce atingere efectului util al articolului 20 TFUE în cazul în care procedura de acordare a

acestei vize în această țară terță are o durată limitată, care ar fi, în speță, mai mică de o lună, astfel încât reclamanta din litigiul principal ar putea părăsi Germania împreună cu copilul său, resortisant german, care nu are încă obligația de a merge la școală, pentru a iniția *a posteriori* procedura de acordare a vizei în țara sa de origine.

51 Astfel, această condiție poate afecta în mod direct însăși esența dreptului de ședere derivat recunoscut de dreptul Uniunii unui resortisant al unei țări terțe, membru al familiei unui cetățean al Uniunii, în situațiile foarte speciale vizate la punctele 27-30 din prezenta hotărâre, întrucât exercitarea unui asemenea drept de ședere presupune în mod necesar ca respectivul resortisant al unei țări terțe să poată intra pe teritoriul statului membru în cauză, și, prin urmare, poate determina privarea cetățeanului Uniunii de beneficiul efectiv al substanței drepturilor conferite de statutul său atunci când, din cauza relației de dependență care există între aceste persoane, condiția amintită îl constrânge, în fapt, pe cetățeanul menționat să părăsească teritoriul Uniunii, considerat în ansamblu, pentru a-l însoți pe membrul familiei sale, resortisant al unei țări terțe supus aceleiași condiții [a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 aprilie 2023, M.D. (Interdicție de intrare în Ungaria), C-528/21, EU:C:2023:341, punctul 60 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 22 iunie 2023, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Mamă thailandeză a unui copil minor neerlandez), C-459/20, EU:C:2023:499, punctele 27 și 31].

52 În plus, în speță, o atare condiție are drept consecință faptul că un resortisant al unei țări terțe ar putea fi constrâns să părăsească teritoriul Uniunii considerat în ansamblu chiar dacă s-a stabilit de autoritățile naționale competente că există între acest resortisant și cetățeanul Uniunii, membru al familiei sale, o relație de dependență de așa natură încât l-ar obliga pe acesta din urmă să îl însoțească pe resortisantul menționat în această țară terță, privându-l astfel pe cetățeanul respectiv de beneficiul efectiv al substanței drepturilor pe care i le conferă statutul său, în condițiile în care, tocmai din cauza acestei relații de dependență, un drept de ședere derivat trebuie în principiu să îi fie recunoscut aceluiași resortisant, în temeiul articolului 20 TFUE [a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 mai 2018, K.A. ș.a. (Reîntregire familială în Belgia), C-82/16, EU:C:2018:308, punctele 57 și 58].

53 În consecință, condiția potrivit căreia un resortisant al unei țări terțe trebuie să obțină în această țară o viză *a posteriori* pentru a i se recunoaște un drept de ședere în temeiul articolului 20 TFUE constituie o condiție de formă de natură, în practică, să îl priveze pe acest resortisant de un drept conferit de dreptul Uniunii, deși sunt îndeplinite condițiile de fond pentru recunoașterea unui astfel de drept. Această condiție este susceptibilă, din acest motiv, să îl priveze pe cetățeanul Uniunii, membru al familiei sale, de beneficiul efectiv al substanței drepturilor conferite de statutul său, având în vedere relația de dependență care există între aceste persoane.

54 În plus, o atare condiție, care îl constrânge pe un resortisant al unei țări terțe, membru al familiei unui cetățean al Uniunii, în situațiile foarte speciale vizate la punctele 27-30 din prezenta hotărâre și, prin urmare, pe acest cetățean al Uniunii, să părăsească teritoriul Uniunii, fie și numai pentru o perioadă limitată și, în orice caz, fără nicio garanție de întoarcere, nu poate fi considerată proporțională în raport cu obiectivul urmărit de respectiva condiție.

55 Având în vedere cele arătate, de altfel, la punctele 35 și 39 din prezenta hotărâre, această concluzie este susținută de faptul, subliniat de guvernul german, că reglementarea națională prevede posibilitatea de a se renunța la procedura de acordare a vizei în cauză în cazul particular în care ar exista un drept legal la un permis de ședere.

56 În consecință, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 20 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale care subordonează recunoașterea dreptului de ședere derivat de care beneficiază, în temeiul acestei dispoziții, un resortisant al unei țări terțe, membru de familie al unui cetățean al Uniunii, condiției potrivit căreia resortisantului respectiv trebuie să i se elibereze *a posteriori* o viză în această țară terță.

Cu privire la a patra întrebare

57 Având în vedere răspunsul dat la a doua întrebare, nu este necesar să se răspundă la a patra întrebare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

58 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a zecea) declară:

1) **Articolul 20 TFUE trebuie interpretat în sensul că dreptul de ședere derivat de care beneficiază, în temeiul acestei dispoziții, un resortisant al unei țări terțe, membru de familie al unui cetățean al Uniunii, decurge direct din dreptul Uniunii, astfel încât permisul de ședere eliberat în acest temei de autoritățile naționale competente nu are natura unui act constitutiv de drepturi.**

2) **Articolul 20 TFUE trebuie interpretat în sensul că dreptul de ședere derivat de care beneficiază, în temeiul acestei dispoziții, un resortisant al unei țări terțe, membru de familie al unui cetățean al Uniunii, ia naștere nu la momentul introducerii cererii având ca obiect recunoașterea unui astfel de drept de ședere, ci de la momentul în care ia naștere relația de dependență dintre acest resortisant și acest cetățean al Uniunii.**

3) **Articolul 20 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale care subordonează recunoașterea dreptului de ședere derivat de care beneficiază, în temeiul acestei dispoziții, un resortisant al unei țări terțe, membru de familie al unui cetățean al Uniunii, condiției potrivit căreia resortisantului respectiv trebuie să i se elibereze *a posteriori* o viză în această țară terță.**

Semnături